Наукові перспективи
Видавнича група

НАУКА і ТЕХНІКА СЬОГОДНІ

№ 8(36)
2024

серія: право, серія: економіка, серія: педагогіка,
серія: техніка, серія: фізико-математичні науки

З Україною в серці!

Видавнича група «Наукові перспективи»

Громадська наукова організація «Всеукраїнська Асамблея докторів наук із державного управління»

Громадська організація «Асоціація науковців України»

«Наука і техніка сьогодні»

(Серія «Педагогіка», Серія «Право», Серія «Економіка», Серія «Фізико-математичні науки», Серія «Техніка»)

Випуск № 8(36) 2024

Київ – 2024

- Коваленко Олена Михайлівна - кандидат педагогічних наук, провідний науковий співробітник відділу профільного навчання Інституту педагогіки НАПН України (Київ, Україна)
- Комнатний Сергій Олександрович - докторант кафедри філософії права та юридичної логіки Національної академії внутрішніх справ (Київ, Україна)
- Кравчук Володимир Миколайович — доктор юридичних наук, доцент, доцент кафедри конституційного, адміністративного та міжнародного права Волинського національного університету імені Лесі Українки (Луцьк, Україна)
- Кузьмич Людмила Володимирівна - доктор технічних наук, головний науковий співробітник Інституту водних проблем і меліорації Національної академії аграрних наук України (Київ, Україна)
- Куницький Сергій Олегович - кандидат технічних наук, старший дослідник, провідний науковий співробітник науково-дослідної частини Національного університету водного господарства та природокористування (Рівне, Україна)
- Лук'янчук Олександр Петрович — кандидат технічних наук, доцент, доцент кафедри будівельних, дорожніх, меліоративних, сільськогосподарських машин та обладнання Національного університету водного господарства та природокористування (Рівне, Україна)
- Маджд Світлана Михайлівна - доктор технічних наук, професор, професор кафедри зеленої економіки та економіки природокористування Державної екологічної академії післядипломної освіти та управління (Київ, Україна)
- Мануель Давид Массено - доцент відділу права та захисту даних, старший науковий співробітник і член координаційного комітету лабораторії UbiNET, запрошений член PDPC, член-консультант комісій цифрового права муніципальних адвокатських колегій Кампінаса та Прая-Гранде (Сан-Паулу), а також Комісії з інновацій, управління та технологій муніципальної адвокатської колегії Гуарульюса, коментатор IODA, почесний член IDEIA Institute, член Наукового комітету MICHR, член EDEN, член-кореспондент RedNAC, член UMAU, член-кореспондент UBAU (Португалія)
- Микитин Тарас Миронович - кандидат технічних наук, завідувач кафедри менеджменту Рівненськеого державного гуманітарного університету (Рівне, Україна)
- Миргород-Карпова Валерія Валеріївна - кандидат юридичних наук, заступник директора з наукової роботи, старший викладач кафедри адміністративного, господарського права та фінансово-економічної безпеки Сумського державного університету (Суми, Україна)
- Мізюк Вікторія Анатоліївна – кандидат педагогічних наук, доцент, декан факультету управління, адміністрування та інформаційної діяльності Ізмаїльського державного гуманітарного університету (Ізмаїл, Україна)
- Мірошніченко Валентина Іванівна - доктор педагогічних наук, професор, завдувач кафедри психології, педагогіки та соціально-економічних дисциплін Національної академії Державної прикордонної служби України імені Богдана Хмельницького (Хмельницький, Україна)
- Міхальський Томаш — доктор наук, доцент кафедри географії регіонального розвитку Гданського університету (Польща)
- Огієнко Микола Миколайович - кандидат технічних наук, професор кафедри організації авіаційних робіт та послуг Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- Одарченко Роман Сергійович - завідувач кафедри телекомунікаційних та радіоелектронних систем Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- Оніщенко Наталія Миколаївна - доктор юридичних наук, професор, Заслужений юрист України, академік НАПрН України, завідувач відділу теорії держави і права Інституту держави і права ім. В.М.Корецького НАН України (Київ, Україна)
- Опанасенко Володимир Миколайович — доцент кафедри комп'ютеризованих електротехнічних систем та технологій Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- Охріменко (Жмурко) Тетяна Олександрівна - старший науковий співробітник кафедри комп'ютеризованих систем управління Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- Павлов Костянтин Володимирович — доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри підприємництва і маркетингу Волинського національного університету імені Лесі Українки (Луцьк, Україна)
- Паскаль Олена Вікторівна - кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогічних технологій початкової освіти Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (Одеса, Україна)
- Поліщук Віталій Васильович — кандидат сільськогосподарських наук , завідувач відділу зрошення, відділення меліорації Інституту водних проблем і меліорації Національної академії аграрних наук України (Київ, Україна)
- Приходькіна Наталія Олексіївна - доктор педагогічних наук, професор кафедри педагогіки, адміністрування і спеціальної освіти Навчально-наукового інституту менеджменту та психології ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України (Київ, Україна)
- Стахова Анжеліка Петрівна — старший викладач кафедри комп'ютеризованих електротехнічних систем та технологій Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- Турчинова Ганна Володимирівна — кандидат педагогічних наук, доцент, декан факультету природничо-географічної освіти та екології Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова (Київ, Україна)
- Фесенко Андрій Олексійович - кандидат технічних наук, асистент кафедри кібербезпеки та захисту інформації Київського національного університету імені Тараса Шевченка. (Київ, Україна)
- Черненко Варвара Петрівна - кандидат фізико-математичних наук, доцент кафедри інформатики і вищої математики Кременчуцького національного університету імені Михайла Остроградського (Кременчук, Україна)
- Чернуха Надія Миколаївна — доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри соціальної реабілітації та соціальної педагогіки Київського національного університету імені Тараса Шевченка (Київ, Україна)
- Чумак Оксана Володимирівна - доктор економічних наук, доцент, науковий співробітник відділу статистики і аналітики вищої освіти Державної наукової установи «Інститут освітньої аналітики», (Київ, Україна)
- Шандра Наталія Андріївна - кандидат педагогічних наук, доцент кафедри іноземних мов для природничих факультетів Львівського національного університету імені Івана Франка (Львів, Україна)
- Шеремет Інеса Володимирівна - кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри медикобіологічних та валеологічних основ охорони життя і здоров'я Національного педагогічного університету ім. М. П. Драгоманова (Київ, Україна)
- Якимчук Аліна Юріївна - доктор економічних наук, професор, Академік економічних наук України, професор кафедри державного управління, документознавства та інформаційної діяльності Національного університету водного господарства та природокористування (Рівне, Україна)
- Якимчук Олег Феодосійович - керівник групи білінгу Відділу бізнес-систем Департаменту інформаційних технологій ПРаТ «Рівнеобленерго» (Рівне, Україна)
- Яцишин Андрій Васильович - доктор технічних наук, старший науковий співробітник, провідний науковий співробітник Відділу цивільного захисту та інноваційної діяльності Державної установи"Інститут геохімії навколишнього середовища Національної академії наук України" (Київ, Україна)

Статті розміщені в авторській редакції. Відповідальність за зміст та орфографію поданих матеріалів несуть автори.

© автори статей, 2024
© Видавнича група «Наукові перспективи», 2024

ЗМІСТ

СЕРІЯ «Право»

Блохіна О.А. 16
ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ ЗА АДМІНІСТРАТИВНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ ТА ОСОБЛИВОСТІ ВИКОНАННЯ АДІНІСТРАТИВНИХ СТЯГНЕНЬ ПО ВІДНОШЕННЮ ДО НИХ

Гревцев М.С., Гревцев П.С. 26
ДЕРЖАВНИЙ КОНТРОЛЬ У СФЕРІ ЛОГІСТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА ЗАЛІЗНИЧНОМУ ТРАНСПОРТІ

Гуцул І.А. 35
СУЧАСНІ ВИКЛИКИ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ АДМІНІСТРАТИВНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА НЕЗАКОННЕ ПЕРЕМІЩЕННЯ ТОВАРІВ ЧЕРЕЗ МИТНИЙ КОРДОН УКРАЇНИ

Дем'янчук Ю.В., Добренька Н.В., Добренький С.В. 48
ОБМЕЖЕННЯ ПРАВ НАСЕЛЕННЯ ПІД ЧАС ВІЙНИ: РІВНОВАГА МІЖ НЕОБХІДНІСТЮ ТА СВОБОДОЮ

Запотоцька О.В. 57
МЕХАНІЗМ РЕАЛІЗАЦІЇ СЛУЖБОВИХ ПРАВОВІДНОСИН

Кришевич О.В., Овсій Д. 66
МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ШАХРАЙСТВО ТА УХИЛЕННЯМ ВІД СПЛАТИ ПОДАТКІВ, ЗБОРІВ (ОБОВ'ЯЗКОВИХ ПЛАТЕЖІВ) У СФЕРІ ЖИТЛОВОГО БУДІВНИЦТВА

Кузнєцова В.Ю., Стрельченко О.Г. 79
АДМІНСТРАТИВНО-ПРАВОВИЙ СТАТУС УКРАЇНСЬКИХ ДІТЕЙ-БІЖЕНЦІВ ЗА КОРДОНОМ

Макарчук В.В. 90
МЕТОДОЛОГІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ І ОБОРОНИ

Мисливий В.А. 100
НЕПРАВДИВЕ ПОВІДОМЛЕННЯ ПРО ЗАГРОЗУ ГРОМАДСЬКІЙ БЕЗПЕЦІ: ОБ'ЄКТИВНІ ОЗНАКИ

Пустовіт Ю.Ю. 110
НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЗЕМЕЛЬНИХ ВІДНОСИН: СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

Резнік А.Б. **121**
НЕФОРМАЛЬНА ЗАЙНЯТІСТЬ: ПОНЯТТЯ ТА ШЛЯХИ ПОДОЛАННЯ ПРОБЛЕМИ НЕФОРМАЛЬНИХ ТРУДОВИХ ПРАВОВІДНОСИН

Рожнов О.В. **133**
ПРАВОВА ПРИРОДА СТРОКУ ЗВЕРНЕННЯ З ЗАЯВОЮ ПРО СКАСУВАННЯ РІШЕННЯ МІЖНАРОДНОГО КОМЕРЦІЙНОГО АРБІТРАЖУ

Сагайдак О.О. **147**
АДМІНІСТРУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-ПРАВОВОГО ЗАХИСТУ СФЕРИ ПАЛИВНО-ЕНЕРГЕТИЧНОГО КОМПЛЕКСУ УКРАЇНИ В УМОВАХ ОСОБЛИВОГО ПРАВОВОГО РЕЖИМУ

Селіванов О.А. **156**
СИСТЕМА САМОВРЯДУВАННЯ ПРИВАТНИХ ВИКОНАВЦІВ

Стрельченко О.Г., Стрельченко А.М. **169**
СУЧАСНІ НАУКОВІ АСПЕКТИ ПОНЯТТЯ «АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ» ТА «АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ»

Черкашин І.В. **180**
ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ВИКОРИСТАННЯ ПЕРСОНАЛЬНИХ ДАНИХ: АДМІНІСТРАТИВНИЙ ТА КРИМІНАЛЬНО-ПРОЦЕСУАЛЬНИЙ АСПЕКТИ

Яланський О.С. **189**
ПРОГРАМА ОРГАНІЗАЦІЇ МОВЛЕННЯ: ПРОБЛЕМАТИКА ТЕРМІНОЛОГІЇ В ЗАКОНОДАВСТВІ УКРАЇНИ

СЕРІЯ «Економіка»

Stanislavyk O.V., Kovalenko O.M. **201**
ESSENCE AND FEATURES OF INTERNATIONAL BUSINESS MANAGEMENT IN MODERN CONDITIONS

Александрова С.А., Світлічна В.Ю., Писарева І.В. **219**
ЛОЯЛЬНІСТЬ ПЕРСОНАЛУ ЯК ДЕТЕРМІНАНТ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВ ІНДУСТРІЇ ГОСТИННОСТІ В УМОВАХ ВІЙНИ

Бабаченко М.В., Тегубенко М.В. **229**
ТЕОРИТИЧНИЙ АСПЕКТ АДАПТАЦІЇ МОРСЬКОЇ ГАЛУЗІ УКРАЇНИ ДО НОВИХ РЕАЛІЙ

Бачeнко С.А., Охрименко І.Б. **242**
ФІНАНСОВО-КРЕДИТНІ МЕХАНІЗМИ РОЗВИТКУ КОРПОРАТИВНОГО ОПОДАТКУВАННЯ В КОНТЕКСТІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЦІЛЕЙ ЕКОНОМІЧНОЇ ПОЛІТИКИ ДЕРЖАВИ

Бугель Ю.В. **256**
ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ ЗАСТОСУВАННЯ ПОДАТКОВИХ ПІЛЬГ В УКРАЇНІ ТА ПРАГМАТИЗМ ЇХНЬОГО ВИРІШЕННЯ

Буртняк І.В., Русин Р.С. **264**
ДОСЛІДЖЕННЯ ВОЛАТИЛЬНОСТІ КРИПТОВАЛЮТ

Захарчук О.В., Завальнюк О.І., Ткачик С.О. **272**
ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ РОЗВИТКУ НАСІННИЦТВА В УКРАЇНІ

Кошовий Б.-П.О. **287**
СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ ВИМІР ЕКСПРЕСІЇ ПРИНЦИПІВ ДОСЯГНЕННЯ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ НАЦІЇ У ПАРАДИГМІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Літвак О.А. **301**
ВИЩА ОСВІТА ЯК ЕФЕКТИВНИЙ ІНСТРУМЕНТ ВПРОВАДЖЕННЯ ПРИНЦИПІВ ЗЕЛЕНОЇ ЕКОНОМІКИ

Маковецька Н.В., Конох А.А., Волобуєв А.О. **316**
НАПРЯМИ ДІЯЛЬНОСТІ HR-МЕНЕДЖЕРА НА ПІДПРИЄМСТВІ ІНДУСТРІЇ ГОСТИННОСТІ

Мединська Н.В., Замлинський О.С., Коваленко О.А. **327**
ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ РИНКІВ НЕРУХОМОСТІ У КОНТЕКСТІ РЕГІОНАЛЬНИХ ТА НАЦІОНАЛЬНИХ ВІДМІННОСТЕЙ

Перегуда Ю.А. **341**
ОЦІНКА ЕКОНОМІЧНОГО ВПЛИВУ ЦИФРОВИХ МАРКЕТИНГОВИХ КАМПАНІЙ НА ПРИБУТКОВІСТЬ ПІДПРИЄМСТВ ТВАРИННИЦТВА В АГРАРНОМУ СЕКТОРІ УКРАЇНИ

Перхайло Н.А., Овсієнко А.М. **357**
ЕКОНОМІЧНА КУЛЬТУРА ФАХІВЦЯ: СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ СОЦІАЛЬНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ

Склянкіна Г.Ю. **366**
РОЛЬ БРЕНДИНГУ В ПРОСУВАННІ ДОМАШНЬОГО ОДЯГУ ТА СПІДНЬОЇ БІЛИЗНИ

Удодова Я.В., Закачуріна А.О. **379**
ОСОБЛИВОСТІ КАДРОВОГО ОБЛІКУ В УКРАЇНІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Фокін О.В. **386**
ЕТИЧНІ АСПЕКТИ ВИКОРИСТАННЯ ШІ В ЕКОНОМІЦІ: ДОСЛІДЖЕННЯ ЕТИЧНИХ ПРОБЛЕМ І ВИКЛИКІВ, ПОВ'ЯЗАНИХ З АВТОМАТИЗАЦІЄЮ ТА РОБОТИЗАЦІЄЮ ЧЕРЕЗ ТЕХНОЛОГІЇ ШІ

Цвілий С.М. **398**
ІНСТИТУЦІЙНИЙ ПІДХІД ДО АНТИЦИКЛІЧНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ІНТЕРНАЛІЗАЦІЇ ПРЯМИХ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ В ІНДУСТРІЇ ТУРИЗМУ ЗА ВИМОГАМИ ГЛОБАЛЬНОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ СИСТЕМИ

Черевко І.В., Черевко Г.В. **412**
СТАН І ПЕРСПЕКТИВИ НІШЕВОГО СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА В УКРАЇНІ

Шевченко М.Г., Опанасенко А.О., Шевченко Н.Ю. **430**
ФІНАНСОВЕ УПРАВЛІННЯ ПІД ЧАС КРИЗИ: ІНСТРУМЕНТИ СТАБІЛІЗАЦІЇ ТА РОЗВИТКУ

СЕРІЯ «Педагогіка»

Авдєєва Т.В., Ванін А.В. **444**
НАРИС ПРО КЕРІВНИКІВ КАФЕДРИ МАТЕМАТИКИ КИЇВСЬКОГО ПОЛІТЕХНІЧНОГО ІНСТИТУТУ

Авраменко Є.В. **455**
СУТНІСТЬ ТА СТРУКТУРА ЦИФРОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ АГРОІНЖЕНЕРІВ

Адамова Г.В. **467**
РОЛЬ І МІСЦЕ СУБ'ЄКТИВНИХ ЧИННИКІВ У ПРОЦЕСІ ОРГАНІЗАЦІЇ СТУДЕНТОЦЕНТРОВАНОГО НАВЧАННЯ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Бажан С.П. **479**
ОСОБЛИВОСТІ УПРАВЛІННЯ ТЕХНІЧНИМ ОСВІТНЬО-НАУКОВИМ КЛАСТЕРОМ В УМОВАХ ІНТЕГРАЦІЇ

Барановська І.Г., Коваль Т.В., Граб О.Д. **493**
ФОРМУВАННЯ ЕСТЕТИЧНОГО СВІТОГЛЯДУ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА ЯК НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНА ПРОБЛЕМА

Бартєнєва І.О., Галіцан О.А. **504**
ПРИРОДНИЧО-НАУКОВИЙ СВІТОГЛЯД УЧИТЕЛЯ В ПРОЄКЦІЇ ЙОГО ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ

Басюк Л.В., Бикадорова Н.О., Кириченко О.А. **513**
ВІДНОВЛЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ ЯК КЛЮЧ ДО РЕАБІЛІТАЦІЇ ПІСЛЯВОЄННОЇ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ: ПІДХОДИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Білоус В.Р. **530**
ПРОБЛЕМИ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ТЕХНОЛОГІЙ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ ПОЗАУРОЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Васкевич О., Петрова І., Рижий М. **541**
ПІДГОТОВКА ГРАФІЧНИХ ДИЗАЙНЕРІВ ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЗАСОБАМИ ЕТНОДИЗАЙНУ

Вербовський І.А., Махневич Д.С. **555**
ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ЦИФРОВІЗАЦІЇ УПРАВЛІННЯ ПЛАНУВАННЯМ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ В ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

Гагарін М.І., Бузін О.Л. **567**
ПЕДАГОГІЧНЕ ПАРТНЕРСТВО ЯК ЗАСІБ ПРОФЕСІЙНОЇ АДАПТАЦІЇ МОЛОДИХ УЧИТЕЛІВ

Гусак Л.Є., Чжоу Хунсюань **581**
ІНТЕГРАЦІЯ СТУДЕНТІВ-ПЕРШОКУРСНИКІВ У СОЦІОКУЛЬТУРНЕ СЕРЕДОВИЩЕ ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Дзямко В.Й. **594**
ПРИКЛАДНА СПРЯМОВАНІСТЬ ВИКЛАДАННЯ ВИЩОЇ МАТЕМАТИКИ, МАТЕМАТИЧНОЇ СТАТИСТИКИ СТУДЕНТАМ ЕКОНОМІЧНОГО ПРОФІЛЮ ЗВО

Діденко Н.В. **604**
РОЗДУМИ ЩОДО ПРАКТИЧНИХ АСПЕКТІВ ПСИХОЛОГІЧНОГО СУПРОВОДУ ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ

Зорочкіна Т.С., Байдюк Н.В. **618**
ПЕДАГОГІЧНЕ ПАРТНЕРСТВО В ПРОФЕСІЙНІЙ ТА НАУКОВІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ВЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ

Карімов І.К., Карімов Г.І., Крилова Т.В., Нужна С.А. **628**
ТЕХНОЛОГІЧНИЙ ПІДХІД ТА ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ПІДГОТОВЦІ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Колесник Н.Є., Шостачук Т.В., Максимчук А.П. **641**
МУЛЬТИМЕДІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ДИЗАЙНІ: ТЕОРІЯ ТА ПРАКТИКА

Лапа О.В. **657**
ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ПРОФЕСІЙНОЇ КУЛЬТУРИ ПРАКТИЧНИХ ПСИХОЛОГІВ ЗАКЛАДІВ ПРОФЕСІЙНОЇ (ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ) ОСВІТИ У ВОЄННИЙ І ПОВОЄННИЙ ЧАС

Лапа І.М. **661**
ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ НЕФОРМАЛЬНОЇ ОСВІТИ ВИКЛАДАЧІВ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ У ВЕЛИКОБРИТАНІЇ

Михайлишин Г.Й., Сороколіта О.В. **670**
ОЦІНКА ГОТОВНОСТІ ФАХОВОГО МОЛОДШОГО БАКАЛАВРА ДО ВИКЛАДАННЯ ІНТЕГРОВАНИХ КУРСІВ У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

Молодовська Ю.С. **681**
ПРОГРАМА ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ ТОЛЕРАНТНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНИХ ЗАКЛАДІВ ОСВІТИ

Ніколаєску І.О., Нікітська Ю.М., Гончаренко А.С. **692**
РОБОТА ОСВІТЯН З БАТЬКАМИ ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНІМИ ПОТРЕБАМИ

Парнус К.І., Саннікова С.Б., Давидович С.С., Панченко Н.А., Білошицька З.А., Суворова Л.К. **705**
ЯВИЩЕ «НОВОМОВИ» ОРУЕЛЛА У СУЧАСНОМУ ПОЛІТИЧНОМУ ДИСКУРСІ РОСІЙСЬКОЇ ФЕДЕРАЦІЇ

Пилипенко Л.В. **713**
НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНО-ЕКСТРЕМАЛЬНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ПСИХОЛОГІВ ОПЕРАТИВНО-РЯТУВАЛЬНОЇ СЛУЖБИ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ ІЗ СПЕЦИФІЧНИМИ УМОВАМИ НАВЧАННЯ

Побірченко О.М. **723**
ФОРМУВАННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ ГРАМОТНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА

Поляк-Свергун М.М. **736**
СУЧАСНІ ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У ЗДОБУВАЧІВ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ

Теренко О.О. **750**
ОСВІТА ДОРОСЛИХ У КАНАДІ: РЕАЛІЇ І ПЕРСПЕКТИВИ

Титаренко О.О. **761**
СИСТЕМАТИЗАЦІЯ БАЗОВИХ ЗНАНЬ ПРО ВИСОКОМОЛЕКУЛЯРНІ СПОЛУКИ ПРИ ВИВЧЕННІ ДИСЦИПЛІН ХІМІЧНОГО СПРЯМУВАННЯ

Тягай І.М., Дубовик В.В. **768**
ДИДАКТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ УЧНІВ ДО МАТЕМАТИЧНОГО БЛОКУ НМТ: ВЛАСНИЙ ДОСВІД, ВИКЛИКИ ТА ШЛЯХИ ЇХ ПОДОЛАННЯ

Шпак В.П., Гнезділова К.М. **780**
КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ ПЕДАГОГІКИ ПАРТНЕРСТВА В КОНТЕКСТІ МЕТОДОЛОГІЇ ГУМАНІСТИЧНОЇ ПЕДАГОГІКИ XXI СТОЛІТТЯ

СЕРІЯ «Техніка»

Botviniev M.Yu. **793**
ANALYZING THE EFFECTIVENESS OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE ALGORITHMS IN IMPROVING THE USER EXPERIENCE IN VR GAMES

Hirianskyi B.P., Bulakh B.V. **808**
USING EVOLUTIONARY ALGORITHMS FOR TRAINING AND OPTIMIZING NEURAL NETWORKS

Petrukha N.M., Zhmaiev A.Yu., Synkevych M.E. **824**
INNOVATIVE APPROACHES TO IT PROJECT MANAGEMENT USING AGILE PROJECT AND MANAGEMENT METHODS

Sidorov D.V. **840**
ANALYZING VIRTUAL DOM PERFORMANCE IN FRONT-END FRAMEWORKS

Алхімова С.М., Дюмін О.Д. **859**
ПРОБЛЕМИ АВТОМАТИЗАЦІЇ АНАЛІЗУ ПЕРФУЗІЇ ЗА ДАНИМИ ДИНАМІЧНО- СПРИЙНЯТЛИВОЇ КОНТРАСТНОЇ МАГНІТНО-РЕЗОНАНСНОЇ ТОМОГРАФІЇ

Бакуха Н.О. **876**
ПЕРСПЕКТИВНІ ТЕХНОЛОГІЇ ДЛЯ РОЗВИТКУ ЕЛЕКТРОННОГО УРЯДУ В УКРАЇНІ

Бакуха Н.О. **885**
ЕЛЕКТРОННИЙ УРЯД В УКРАЇНІ: ПРИКЛАДИ УСПІШНИХ ПРОЕКТІВ ТА ЇХНІЙ ВПЛИВ НА СУСПІЛЬСТВО

Бакуха Н.О. **893**
ПОТОЧНИЙ СТАН І ВИКЛИКИ ВПРОВАДЖЕННЯ ЕЛЕКТРОННОГО УРЯДУ В УКРАЇНІ

Борин В.С., Фешанич Л.І., Скрип'юк Р.Б., Лазарів М.М. **906**
СТВОРЕННЯ ОПТИМАЛЬНОЇ СИСТЕМИ КЕРУВАННЯ ТЕМПЕРАТУРНИМ РЕЖИМОМ В ОБЕРТОВІЙ БАРАБАННІЙ ПЕЧІ

Бородай Д.Ю. **917**
КЛАСИФІКАЦІЯ ПНЕВМОНІЇ З ВИКОРИСТАННЯМ ЗГОРТКОВИХ НЕЙРОННИХ МЕРЕЖ НА НЕЗБАЛАНСОВАНИХ ДАНИХ

Верба О.А., Ільяш В.В. **927**
МЕТОД ПРИСКОРЕНОЇ КРИПТОГРАФІЧНО СТРОГОЇ ІДЕНТИФІКАЦІЇ ВІДДАЛЕНИХ КОРИСТУВАЧІВ З БЛОКУВАННЯМ ПОВТОРНОГО ВИКОРИСТАННЯ ПАРОЛІВ

Горбачук В.М., Ніколенко Д.І., Рибачок Д.О. **938**
ОРГАНІЗАЦІЯ ОНЛАЙН-ТОРГІВ З БАГАТЬМА УЧАСНИКАМИ

Гуменний П.В., Сокульський О.Є., Топольськов Є.О., Москаленко Н.В. **952**
ПЕРЕВАГИ ВИКОРИСТАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В АНАЛІЗІ ВЕЛИКИХ ОБСЯГІВ ДАНИХ

Дорогий Я.Ю., Кравчук В.С., Руднік А.А. **964**
ІНТЕГРАЦІЯ ФАЗЗИНГУ У ПРОЦЕСИ РОЗРОБКИ ВЕБ-ЗАСТОСУНКІВ

Дубів О.В., Мельник О.О. **977**
РОЗРОБКА ІНФОРМАЦІЙНОЇ СИСТЕМИ АНАЛІЗУ І ВІЗУАЛІЗАЦІЇ ГЕНОМНИХ ДАНИХ

Дуцько Р.Р. **988**
БАГАТОРІВНЕВА КЛАСИФІКАЦІЯ ПОСЛІДОВНОСТЕЙ БІЛКІВ ЗА ДОПОМОГОЮ ЗГОРТКОВОЇ НЕЙРОМЕРЕЖІ ТА МОВНОЇ МОДЕЛІ

Жилюк Я.О. **996**
ОПТИМАЛЬНІ АЛГОРИТМИ КОНСЕНСУСУ РОЗПОДІЛЕНИХ СИСТЕМ РЕАЛЬНОГО ЧАСУ

Зашко Б.О. **1008**
МЕТОДИ ПОБУДОВИ ПЛАТФОРМ ХМАРНОГО ОБЧИСЛЕННЯ

Іваненко В.А., Алексейко В.О., Клименко О.В. **1018**
ОЦІНКА МАШИННОГО ПРОГНОЗУ: АЛГОРИТМ ДЛЯ ТРЕНДІВ, ФІНАНСОВИХ ПОКАЗНИКІВ ТА ОПТИМІЗАЦІЇ БІЗНЕС-ПРОЦЕСІВ

Ковбаса М.Г., Васютинська Ю.О. **1034**
СИСТЕМИ ПІДТРИМКИ ПРИЙНЯТТЯ РІШЕНЬ В ТРАНСПОРТНО-ЛОГІСТИЧНИХ СИСТЕМАХ

7. Садовий М. І., Трифонова, С. М. Формування сучасної наукової картини світу засобами системи наскрізних понять. *Наукові записки. – Серія: Педагогічні науки*. Вінниця, 2014. Вип. 132. С. 65–70.

8. Храмова В. До проблеми української ментальності. *Українська душа*. Київ : Фенікс, 1992. С. 3–35.

9. PISA: природничо-наукова грамотність / уклад. Т. С. Вакуленко, С. В. Ломакович, В. М. Терещенко, С. А. Новікова; перекл. К. Є. Шумова. К. : УЦОЯО, 2018. – 119 с.

References:

1. Babijchuk, S. (2020). Deyaki pidkhody do rozuminnya termina «naukova kartyna svitu» [Some approaches to understanding the term "scientific picture of the world"]. *Aktual'ni pytannya humanitarnykh nauk – Current issues of the humanitarian sciences, 30, 3,* 213-220 [In Ukrainian].

2. Goncharenko, S. U. (1994). Intehratsiya naukovoho znannya: problema zmistu osvity [Integration of scientific knowledge: the problem of the content of education]. *PostMetodyka – Post Methodology, 6,* 22-29 [In Ukrainian].

3. Goncharenko, S. U. (2013). *Formuvannya u doroslykh suchasnoyi naukovoyi kartyny svitu [Formation of modern scientific picture of the world in adults]* Kyiv: IPOOD NAPN of Ukraine [In Ukrainian].

4. Kolesnyk, M. O. (2020). Teoretyko-metodolohichni zasady formuvannya naukovoyi kartyny svitu v maybutnikh uchyteliv pryrodnychykh spetsial′nostey [Theoretical-methodological foundations of the formation of a scientific picture of the world in future teachers of natural sciences]. *Doctor's thesis.* Ternopil [In Ukrainian].

5. Malanchuk-Rybak, O. Z. (2011). Kartyna svitu v katehorial′niy systemi kul′turolohiyi [The picture of the world in the categorical system of cultural studies] *Visnyk L'vivs'koyi natsional'noyi akademiyi mystetstv – Bulletin of the Lviv National Academy of Arts, 22,* 363–376 [In Ukrainian].

6. Pidgornyi, O.V. (2023). Systema smyslovykh ustanovok (paradyhm) ta zahal′nonaukovykh ponyat′ yak znannyeva osnova tsilisnykh uyavlen′ pro pryrodnycho-naukovu kartynu svitu [The system of semantic attitudes (paradigms) and general scientific concepts as a knowledge base of holistic ideas about the natural and scientific picture of the world]. *Perspektyvy ta innovatsiyi nauky – Perspectives and innovations of science, 16(34),* 302–311 [In Ukrainian].

7. Sadovy, M. I. & Trifonova, S. M. (2014). Formuvannya suchasnoyi naukovoyi kartyny svitu zasobamy systemy naskriznykh ponyat′ [Formation of the modern scientific picture of the world by means of a system of cross-cutting concepts]. *Naukovi zapysky Proceedings, 132,* 65–70 [In Ukrainian].

8. Khramova, V. (1992). Do problemy ukrayins′koyi mental′nosti [To the problem of Ukrainian mentality]. *Ukrayins'ka dusha – Ukrainian soul* (P. 3–35.). Kyiv: Phoenix [In Ukrainian].

9. Vakulenko, T. S., Lomakovich, S. V., Tereshchenko, V. M., & Novikova, S. A. (Ed.). (2018). *RISA: pryrodnycho-naukova hramotnist' [RISA: natural and scientific literacy]* Kyiv: UTSOYAO [In Ukrainian].

УДК 37.014.543:331.5(477)

https://doi.org/10.52058/2786-6025-2024-8(36)-513-529

Басюк Любов Вікторівна кандидат педагогічних наук, доцент кафедри професійної освіти, Університет Григорія Сковороди в Переяславі, вул. Сухомлинського, 30, м. Переяслав, 08401, https://orcid.org/0000-0003-0899-8648

Бикадорова Наталія Олексіївна заступник директора, кафедра професійної освіти, ресторанного і туристичного бізнесу, Навчально-науковий інститут технологій і торгівлі, Державний заклад «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка», вул. Івана Банка, 3, м. Полтава, 36003, https://orcid.org/0000-0002-7561-1792

Кириченко Олена Анатоліївна викладач, ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка», вул. Івана Банка, 3, м. Полтава, 36003, https://orcid.org/0000-0002-2347-7245

ВІДНОВЛЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ ЯК КЛЮЧ ДО РЕАБІЛІТАЦІЇ ПІСЛЯВОЄННОЇ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ: ПІДХОДИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Анотація. Відновлення професійної освіти в Україні має вирішальне значення для економічної відбудови країни після війни. Актуальність цього питання посилюється значними збитками, завданими інфраструктурі та ринку праці України, що зумовлює необхідність розробки надійної стратегії відбудови економіки та розвитку робочої сили. Професійно-технічна освіта, адаптована до потреб постійно змінюваного ринку праці, є ключовим елементом у цьому процесі відновлення, оскільки формує необхідні навички та сприяє економічній стійкості.

Мета цієї статті – розглянути різні шляхи та перспективи відродження професійної (професійно-технічної) освіти в Україні, наголошуючи на її вирішальній ролі в післявоєнному економічному просторі. Дослідження охоплює вивчення інтеграції сучасних технологій, стратегій професійної перепідготовки та впровадження комплексних освітніх реформ для приведення їх у відповідність до ринкових потреб. Також у статті досліджується, як ці освітні реформи можуть подолати розрив між наявними наборами навичок і новими вимогами ринку праці, забезпечуючи кваліфіковану та адаптивну робочу силу.

Результати дослідження свідчать про кілька ключових моментів: успішна інтеграція технологій у професійну освіту може значно покращити результати навчання та узгодити освітні програми з галузевими стандартами; програми професійної перепідготовки мають важливе значення для забезпечення людей навичками, необхідними для постійно оновлюваних робочих ролей; впровадження освітніх реформ має вирішальне значення для створення гнучкої та оперативної системи професійної освіти.

Отже, відновлення професійно-технічної освіти є ключовим елементом у процесі економічної відбудови України. Завдяки застосуванню комплексного підходу, що передбачає інтеграцію технологій, професійну перепідготовку та освітні реформи, Україна може сформувати стійку робочу силу, здатну забезпечити економічне зростання та стабільність. За умови постійних інвестицій і співпраці між урядом, освітніми установами та підприємствами, перспективи для успіху є очевидними. Така комплексна стратегія не лише задовольнить першочергові потреби післявоєнної економіки, а й закладе основу для довгострокового економічного розвитку.

Ключові слова: ринок праці, інтеграція технологій, професійна (професійно-технічна) освіта, професійна перепідготовка, освітні реформи

Basiuk Liubov Viktorivna Doctor of Philosophy in Pedagogy (Ph.D), Associate Professor of the Vocational Education Department, Hryhorii Skovoroda University in Pereiaslav, St. Sukhomlynskyi, 30, Pereiaslav, 08401, https://orcid.org/0000-0003-0899-8648

Bykadorova Nataliia Oleksiivna Head's Assistant, Department of Professional Education, Restaurant and Tourist Business, Educational and Research Institute of Technology and Commerce, State Institution «Luhansk Taras Shevchenko National University», St. Ivan Banka, 3, Poltava, 36003, https://orcid.org/0000-0002-7561-1792

Kyrychenko Olena Anatolyivna Lecturer, State Institution «Luhansk Taras Shevchenko National University», St. Ivan Banka, 3, Poltava, 36003, https://orcid.org/0000-0002-2347-7245

RESTORATION OF VOCATIONAL EDUCATION AS A KEY TO THE REHABILITATION OF THE POST-WAR ECONOMY OF UKRAINE: APPROACHES AND PROSPECTS

Abstract. The restoration of vocational education in Ukraine is crucial for the country's economic recovery after the war. The relevance of this issue is heightened by the significant damage to Ukraine's infrastructure and labor market, necessitating

the development of a robust strategy for economic recovery and workforce development. Vocational education, adapted to the ever-changing needs of the labor market, is a key element in this recovery process, providing essential skills and promoting economic resilience.

The purpose of this article is to explore various approaches and prospects for revitalizing vocational education in Ukraine, emphasizing its crucial role in the post-war economic landscape. The research encompasses the study of the integration of modern technologies, strategies for professional retraining, and the implementation of comprehensive educational reforms to align with market needs. The article also examines how these educational reforms can bridge the gap between existing skill sets and the new demands of the labor market, ensuring a skilled and adaptable workforce.

The research findings highlight several key points: the successful integration of technology in vocational education can significantly improve learning outcomes and align educational programs with industry standards; professional retraining programs are essential to equip individuals with the skills needed for constantly evolving job roles; the adoption of educational reforms is critical to creating a flexible and responsive vocational education system.

Therefore, the restoration of vocational education is a key element in the process of Ukraine's economic recovery. By adopting a comprehensive approach that includes technology integration, professional retraining, and educational reforms, Ukraine can build a resilient workforce capable of driving economic growth and stability. With sustained investment and collaboration between the government, educational institutions, and businesses, the prospects for success are high. This comprehensive strategy will not only address the immediate needs of the post-war economy but also lay the foundation for long-term economic development and growth.

Keywords: labor market, technology integration, vocational education, professional retraining, educational reforms

Постановка проблеми. Відновлення професійної освіти відіграє провідну роль у відбудові післявоєнної економіки України, виступаючи основою для економічного зростання та соціальної реконструкції. Унаслідок руйнувань, спричинених війною, українська економіка опинилася перед значними викликами. Йдеться про знищену інфраструктуру, порушення роботи ринків праці та високу потребу у кваліфікованих спеціалістах для забезпечення відбудови та розвитку. У цьому контексті відродження професійної освіти є не просто відповіддю на нагальні економічні потреби, а стратегічним імперативом для довгострокової стабільності та зростання.

Професійна освіта охоплює цілу низку освітніх і розвивальних програм, спрямованих на те, щоб забезпечити людей навичками й знаннями,

необхідними для конкретних професій. Після війни попит на таку освіту збільшується, оскільки економіка потребує кваліфікованих фахівців для відбудови та інновацій. Відновлення систем професійної освіти передбачає не лише реконструкцію закладів освіти і програм, а й адаптацію навчальних планів до збільшуваних потреб економіки та інтеграцію нових технологій і методологій [1, с. 11].

Актуальність цієї теми обумовлена значним впливом, який ефективна професійна освіта може мати на процес відновлення. Зосереджуючись на цільовій перепідготовці та підвищенні кваліфікації, освітня система може допомогти подолати невідповідність між навичками, якими володіє фахівець, та навичками, що вимагаються новими галузями промисловості. Таке узгодження має важливе значення для подолання дефіциту робочої сили, стимулювання підприємництва та підвищення конкурентоспроможності українських галузей на міжнародному ринку.

До того ж підхід до відбудови професійної освіти має бути комплексним і передбачати співпрацю між закладами освіти, державними установами та бізнесом. Ефективна політика та реформи необхідні для того, щоб освітні програми відповідали потребам економіки, що трансформуються, і сприяли розвитку компетенцій, актуальних як для нинішнього, так і для майбутнього ринків праці.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Відбудова професійної освіти є одним із важливих компонентів реабілітації післявоєнної економіки України, що створює як виклики, так і можливості для сталого розвитку. Сучасні наукові дослідження наголошують на багатогранності цього процесу, який об’єднує технологічні досягнення, потреби ринку та освітні реформи з метою відновлення та модернізації робочої сили країни [2, с. 3].

Одним із важливих напрямів є приведення професійної освіти у відповідність до потреб ринку праці. Результати дослідження С. Кравець [3] свідчать про необхідність розробки освітніх програм, які б відповідали поточним і майбутнім потребам промисловості. Дослідження науковиці показують, що гнучкий освітній процес, який включає як теоретичні знання, так і практичні навички, може значно підвищити шанси випускників на працевлаштування та відповідати вимогам ринку праці, що постійно оновлюються.

Іншим важливим питанням є технологічна інтеграція у професійній освіті. Роботи О. Новікової, Ю. Залознової, Н. Азьмук [4, с. 415] та В. Радкевич [5, с. 7] присвячені дослідженню ролі цифрових інструментів і платформ у модернізації освітніх практик. Учені виступають за впровадження передових технологій, таких як штучний інтелект, машинне навчання та віртуальна реальність, для створення імерсивного навчального досвіду. Ці технології не лише сприяють більш ґрунтовному вивченню складних

предметів, а й готують майбутніх фахівців до технологічних вимог сучасних робочих місць.

У сфері професійної перепідготовки С. Мельниченко [6] наголошує на важливості навчання впродовж життя та безперервного професійного розвитку. Зазначено, що післявоєнне відновлення економіки вимагає робочої сили, здатної адаптуватися до нових ролей і галузей. У дослідженні стверджується, що цільові програми перепідготовки, підтримані як урядом, так і промисловими підприємствами, можуть подолати розрив у навичках і забезпечити стабільну пропозицію кваліфікованих фахівців у критично важливих галузях.

Освітні реформи є ключовим компонентом відновлювального процесу. Н. Любомудрова, В. Гойчук [7] здійснили ґрунтовне дослідження політичних засад, які підтримують модернізацію професійної освіти. Результати цього дослідження підкреслюють потребу в політиці, яка сприяє інклюзивності, гнучкості та інноваціям в освітніх установах. Учені акцентують на важливості співпраці між політиками, освітянами та лідерами галузі з метою створення екосистеми, яка сприяє постійному вдосконаленню та реагуванню на економічні зміни.

Попри ці досягнення, залишається кілька нерозв'язаних питань. Йдеться про інтеграцію переміщених осіб та тих, хто повертається в освітню систему. Л. Базиль [8, с. 6] вказує на психологічні та соціальні бар'єри, з якими стикаються ці особи, що можуть перешкоджати їхньому освітньому та професійному прогресу. Дослідниця виступає за створення комплексних систем підтримки, зокрема консультаційних послуг та ініціатив із залучення громадськості, які сприятимуть їхній успішній реінтеграції.

Іншим актуальним питанням є рівномірний розподіл освітніх ресурсів. Дослідження О. Васильєвої, Л. Горошкової, С. Швидкої [9, с. 102] свідчить про значну нерівність у доступі до якісної освіти в різних регіонах України. Водночас значну проблему становить фінансова стійкість освітніх реформ.

Мета статті – дослідити різні шляхи та перспективи відродження професійної (професійно-технічної) освіти в Україні, наголошуючи на її вирішальній ролі в післявоєнному економічному просторі.

Виклад основного матеріалу. Ринок праці в Україні зазнав значних трансформацій унаслідок війни, яка змінила економічне середовище та створила нові виклики й можливості. Стан і проблеми ринку праці, вимоги до нових професій і компетенцій, аналіз поточного попиту та пропозиції на робочу силу є важливими складовими для аналізу динаміки ринку праці в післявоєнний період.

Війна суттєво вплинула на ринок праці в Україні, спричинивши значні зрушення та виклики. Зруйнована інфраструктура, переміщення населення та економічний спад – усе це призвело до ускладнення ситуації на ринку праці.

Багато підприємств були зруйновані або зазнали серйозного впливу, що призвело до масового скорочення робочих місць. Згідно з останніми даними, рівень безробіття різко зріс, і багато людей намагаються знайти стабільну роботу. Переміщення мільйонів людей, як внутрішнє, так і зовнішнє, посилило проблеми на ринку праці, оскільки переміщені особи постають перед значними бар'єрами на шляху до працевлаштування.

Ключовою проблемою ринку праці є невідповідність між наявними робочими місцями та кваліфікацією робочої сили. Багато людей, які були переміщені або чиї робочі місця зазнали впливу війни, не володіють навичками, необхідними для нових робочих місць, що з'являються. Така невідповідність є значною перешкодою на шляху до зайнятості та економічного відновлення. Також розширився неформальний сектор, оскільки багато людей звернулися до неформальної роботи, щоб забезпечити своє виживання. Таке зростання неформального сектору створює виклики для регулювання ринку праці та соціального захисту [10, с. 57].

Через війну також зменшилася кількість працездатного населення, оскільки багато людей залишили ринок праці через переміщення, поранення або необхідність догляду за членами сім'ї. Таке зниження активності робочої сили ще більше посилило проблеми на ринку праці й має негативні наслідки для економічного відновлення та зростання. До того ж існує гендерний вимір впливу на ринок праці, оскільки жінки непропорційно більше постраждали від втрати роботи та переміщення, що має наслідки для гендерної рівності та соціальної інклюзії.

У післявоєнному контексті ринок праці в Україні буде трансформуватись, з'являться нові професії та компетенції, які стануть вирішальними для економічної відбудови та зростання. Заходи з відновлення та реконструкції потребують цілої низки нових навичок і компетенцій, особливо в таких галузях, як будівництво, розвиток інфраструктури, охорона здоров'я та інформаційні технології. У цих секторах збільшується попит на кваліфікованих працівників, а також на професіоналів із досвідом управління проєктами, інженерії та технічних спеціальностей.

Під час війни прискорилася цифровізація економіки, і зростає потреба в цифрових навичках у різних секторах. Високий попит мають професії, пов'язані з інформаційними технологіями, кібербезпекою, аналізом даних та цифровим маркетингом. До того ж існує потреба в навичках, пов'язаних із віддаленою роботою та віртуальною співпрацею, оскільки пандемія та війна прискорили перехід до віддаленого й гнучкого графіка роботи.

На післявоєнному ринку праці дедалі більшого визнання будуть набирати м'які навички, такі як розв'язання проблем, комунікація, адаптивність та життєстійкість. Роботодавці прагнуть знайти людей, які можуть долати невизначеність і виклики післявоєнного контексту та

сприятимуть організаційній стійкості й впровадженню інновацій. Зростає також визнання важливості навчання впродовж усього життя та безперервного розвитку навичок, оскільки ринок праці, швидше за все, продовжуватиме стрімко розвиватися у відповідь на виклики та можливості, що виникають [11].

Сучасна ситуація з попитом та пропозицією на ринку праці в Україні відображає складну взаємодію різних чинників, зокрема економічних потрясінь, переміщення населення та нових можливостей. З боку пропозиції існує значна кількість безробітних і неповністю зайнятих осіб, багато з яких потребують перепідготовки та перекваліфікації, щоб відповідати вимогам ринку праці, що трансформується. Переміщення населення призвело до регіональних відмінностей у пропозиції робочої сили: в одних регіонах спостерігається дефіцит робочої сили, а в інших – високий рівень безробіття.

З боку попиту спостерігається високий попит на кваліфіковану робочу силу в галузях, що мають критично важливе значення для реконструкції та відновлення економіки. Будівельний та інфраструктурний сектори відчувають значний попит на кваліфікованих працівників, зокрема інженерів, архітекторів та будівельників. Сектор охорони здоров'я також має високий попит на медичних працівників, медичних сестер і допоміжний персонал, оскільки війна призвела до перевантаження системи охорони здоров'я і збільшила потребу в медичних послугах.

Сектор інформаційних технологій – це ще одна сфера високого попиту, де є потреба у фахівцях з розробки програмного забезпечення, кібербезпеки та аналізу даних. Цифрова трансформація бізнесу та державних послуг створила нові можливості для IT-фахівців, а попит на цифрові навички в різних галузях економіки зростає. Аграрний сектор, який залишається важливою складовою економіки України, потребує кваліфікованої робочої сили для впровадження сучасних сільськогосподарських практик та технологій.

Проте ринок праці стикається зі значними проблемами в забезпеченні відповідності між попитом та пропозицією робочої сили. Невідповідність навичок залишається критичною проблемою, оскільки багато людей не мають необхідних навичок для наявних можливостей працевлаштування. Ця невідповідність свідчить про важливість цілеспрямованих програм навчання та освіти для забезпечення робочої сили навичками, необхідними для післявоєнної економіки. До того ж зростання неформального сектору створює виклики для формальних можливостей працевлаштування та заходів соціального захисту.

Повоєнне відновлення економіки України вимагає застосування комплексного підходу до професійної підготовки кадрів. Війна призвела не лише до значних людських жертв та матеріальних збитків, але й зруйнувала ринок праці, створивши необхідність у підвищенні кваліфікації та реінтеграції робочої сили [12].

Професійна підготовка має важливе значення з кількох причин. По-перше, війна спричинила масштабне знищення промисловості та інфраструктури, що призвело до втрати робочих місць і переміщення населення. Багато працівників були змушені залишити свої традиційні професії через руйнування їхніх робочих місць або необхідність переїзду. Ці працівники потребують нових навичок, щоб адаптуватися до мінливого ринку праці та знайти стабільну роботу.

По-друге, очікується, що економічний простір післявоєнної України зазнає значних трансформацій. Заходи з відбудови зумовлять попит на низку нових навичок, особливо в таких галузях, як будівництво, охорона здоров'я та інформаційні технології. Щоб відповідати цьому попиту, наявна робоча сила має бути перепідготовленою для набуття необхідних компетенцій. Окрім того, війна прискорила цифрову трансформацію економіки, що ще більше підкреслює потребу в цифрових навичках та технологічних знаннях.

І, нарешті, професійна перепідготовка має важливе значення для зміцнення соціальної згуртованості та стабільності. Зайнятість є ключовим фактором соціальної інтеграції, а програми перепідготовки можуть допомогти переміщеним і безробітним особам реінтегруватися на ринку праці, зменшуючи ризик соціальних заворушень і сприяючи економічній стабільності.

У контексті післявоєнної відбудови було визначено кілька ключових сфер перепідготовки кадрів, які мають вирішальне значення для відновлення економіки України. До них належать будівництво та інфраструктура, охорона здоров'я, інформаційні технології й зелена енергетика.

Відновлення пошкодженої інфраструктури потребуватиме великої кількості робочої сили, яка володіє сучасними будівельними технологіями. Програми перекваліфікації мають бути спрямовані на навчання працівників навичкам у сфері цивільного будівництва, управління проєктами та передових методів будівництва. Додатково, для забезпечення ефективності та сталості відновлювальних робіт, важливим буде навчання щодо використання нових матеріалів і технологій.

Війна зумовила колосальне навантаження на систему охорони здоров'я України, що свідчить про потребу в добре підготовленому медичному персоналі. Програми професійної перепідготовки медичних працівників мають охоплювати підвищення кваліфікації у сфері надання допомоги при травмах, підтримки психічного здоров'я та управління громадським здоров'ям. Також існує потреба в підготовці нових медичних працівників для задоволення збільшуваного попиту на медичні послуги як у міській, так і в сільській місцевості.

Цифрова трансформація економіки потребує робочої сили, яка володіє інформаційними технологіями. Ініціативи з професійної підготовки мають

зосереджуватися на таких навичках, як розробка програмного забезпечення, кібербезпека, аналіз даних і цифровий маркетинг. Розвиток цифрової грамотності серед населення матиме ключове значення для забезпечення активної участі в цифровій економіці [13, с. 69].

Перехід до сталих джерел енергії є одночасно і викликом, і можливістю для післявоєнної економіки України. Програми професійної підготовки повинні бути спрямовані на розвиток навичок, пов'язаних із технологіями відновлюваної енергетики, таких як встановлення та обслуговування сонячних і вітрових електростанцій, енергоефективність та практики сталого сільського господарства. Розвиток «зеленої» робочої сили не лише сприятиме екологічній стійкості, але й створить нові економічні можливості.

Після закінчення воєнних конфліктів деякі країни зіткнулися з проблемою перепідготовки фахівців. Досвід Німеччини після Другої світової війни, Південної Кореї після Корейської війни та Боснії та Герцеговини після югославських воєн дозволяє отримати інформацію про ефективні стратегії відновлення.

Після Другої світової війни Німеччина запровадила масштабні програми професійної підготовки в межах плану відновлення економіки. Уряд створив центри професійного навчання та заохочував стажування в різних професіях. Основна увага приділялася відновленню промислової бази та розвитку нових навичок у сфері новітніх технологій. Такий підхід сприяв не лише економічній відбудові, а й розвитку висококваліфікованих фахівців.

Після Корейської війни Південна Корея визначила освіту та професійну підготовку як ключові компоненти своїх відновлювальних заходів. Уряд інвестував у професійно-технічну освіту та створив інституції для підготовки кадрів у критично важливих галузях, таких як виробництво, інженерія та інформаційні технології. Такі ініціативи відіграли значну роль у швидкому економічному розвитку Південної Кореї та перетворенні її на високотехнологічну державу.

Після югославських воєн Боснія і Герцеговина постали перед значними викликами у відновленні економіки та професійній перепідготовці робочої сили. Міжнародні організації та неурядові організації (НУО) відіграли провідну роль у забезпеченні програм перепідготовки, спрямованих на розвиток підприємництва, професійних навичок та реабілітацію після травм. Ці програми були спрямовані на задоволення нагальних потреб населення, водночас закладаючи основу для довгострокового економічного відновлення.

У таблиці 1 представлено напрями підготовки та навички, необхідні для ефективної діяльності в кожній галузі. Так, будівництво включає навички цивільного будівництва, управління проєктами, застосування сучасних методів будівництва, а також використання нових матеріалів і технологій. Для професійної підготовки в сфері охорони здоров'я важливими є навички в

травматології, підтримці психічного здоров'я, управлінні охороною здоров'я та підготовці нових медичних працівників. Для інформаційних технологій важливими є розробка програмного забезпечення, кібербезпека, аналіз даних, цифровий маркетинг та цифрова грамотність. Підготовка у сфері зеленої енергетики потребує знань у технологіях відновлюваної енергетики, встановленні та обслуговуванні сонячних і вітрових електростанцій, енергоефективності та практиках сталого сільського господарства.

Таблиця 1.

Ключові напрями професійної підготовки та відповідні навички

Напрям підготовки	**Навички**
Будівництво	Цивільне будівництво, управління проєктами, сучасні методи будівництва, використання нових матеріалів і технологій
Охорона здоров'я	Травматологія, підтримка психічного здоров'я, управління охороною здоров'я, підготовка нових медичних працівників
Інформаційні технології	Розробка програмного забезпечення, кібербезпека, аналіз даних, цифровий маркетинг, цифрова грамотність
Зелена енергетика	Технології відновлюваної енергетики, встановлення та обслуговування сонячних та вітрових електростанцій, енергоефективність, практики сталого сільського господарства

Джерело: створено авторами за [12; 13]

Післявоєнна відбудова економіки України значною мірою залежить від відновлення професійної освіти, яка має адаптуватися до нових соціально-економічних реалій та вимог ринку праці. Інтеграція технологій в освітній процес відіграє визначальну роль у цьому контексті. Освітні реформи, спрямовані на модернізацію та приведення системи професійної освіти у відповідність до сучасних потреб, мають фундаментальне значення для забезпечення робочої сили навичками, необхідними для відновлення та розвитку економіки.

Технологічна інтеграція в освіті передбачає використання цифрових інструментів і ресурсів для покращення процесу викладання та навчання. У контексті післявоєнної України технології слугують кільком цілям: полегшенню доступу до освіти, підвищенню якості викладання та приведенню результатів освіти у відповідність до потреб сучасної економіки.

Війна зруйнувала традиційні освітні моделі, що зумовило переміщення здобувачів освіти та викладачів. Платформи онлайн-навчання та цифрові ресурси можуть зменшити ці порушення, надаючи гнучкі та доступні можливості для навчання. Такі технології, як системи управління навчанням (LMS), інструменти для проведення відеоконференцій та матеріали онлайн-курсів, дозволяють здобувачам освіти продовжувати навчання незалежно від

географічних обмежень. Це є особливо важливим для переміщених осіб, а також для тих, хто проживає у віддалених районах чи районах із недостатнім рівнем обслуговування [14].

Технології можуть значно підвищити якість освіти, забезпечуючи інтерактивний та цікавий освітній процес. Цифрові інструменти, такі як віртуальні лабораторії, симуляції та мультимедійний контент, можуть зробити навчання більш активним та ефективним. Крім цього, технології уможливлюють персоналізоване навчання, коли навчальний контент може бути адаптований до індивідуальних потреб і темпу навчання кожного здобувача. Такий персоналізований підхід допомагає задовольнити різноманітні освітні потреби та покращити результати навчання.

Інтеграція технологій в освіту допомагає подолати різницю між академічним навчанням і практичними навичками, яких вимагає ринок праці. Наприклад, впровадження галузевого програмного забезпечення та інструментів в освітню програму гарантує, що майбутні фахівці будуть ознайомлені з технологіями, які використовуються у відповідних галузях. Крім цього, технології сприяють розвитку цифрової грамотності та інших важливих навичок, таких як критичне мислення, розв’язання проблем та співпраця, які дуже цінуються на сучасному ринку праці.

Інтеграцію технологій у професійну освіту в Україні можна поділити на кілька ключових напрямів: цифрова інфраструктура, розробка освітніх програм, підготовка викладачів та співпраця з галуззю.

Створення потужної цифрової інфраструктури є основою для інтеграції технологій в освіту. Це передбачає забезпечення доступу до стабільного інтернету, надання цифрових пристроїв здобувачам освіти й педагогам, а також створення платформ для онлайн-навчання. Інвестиції в цифрову інфраструктуру необхідні для підтримки масового впровадження технологій в освіті та забезпечення рівного доступу всіх здобувачів до цифрових навчальних ресурсів.

Оновлення освітніх програм із метою впровадження цифрових компетенцій та галузевих навичок має виняткове значення. Це передбачає інтеграцію цифрових інструментів і ресурсів у наявні курси, а також розробку нових, орієнтованих на сучасні технології. Наприклад, введення в освітню програму кодування, аналізу даних і цифрового маркетингу готує здобувачів освіти до роботи в галузях, що базуються на технологіях. До того ж при розробці освітніх програм необхідно робити акцент на міждисциплінарному навчанні, щоб здобувачі могли застосовувати технологічні навички в різних контекстах.

Викладачі відіграють провідну роль в успішній інтеграції технологій в освіту. З огляду на це, необхідні комплексні програми підготовки педагогів, які забезпечать їх навичками та знаннями для ефективного використання

цифрових інструментів під час викладання. Можливості професійного розвитку мають містити тренінги з використання освітніх технологій, розробки інструкцій для онлайн-навчання та стратегій залучення здобувачів освіти в цифрове середовище. Постійна підтримка й ресурси для освітян також важливі для забезпечення сталого та ефективного використання технологій [15, с. 82].

Співпраця з галузевими партнерами має важливе значення для узгодження освітніх результатів із потребами ринку праці. Галузеві партнери можуть забезпечити інформацію про навички та компетенції, необхідні для робочої сили, сприяти розробці освітніх програм і пропонувати можливості для практичного навчання, наприклад, стажування та навчання на виробництві. Партнерство з технологічними компаніями може полегшити доступ до передових інструментів і ресурсів, забезпечуючи підготовку майбутніх фахівців на основі новітніх технологій.

Освітні реформи є головним чинником відновлення професійної освіти в післявоєнній Україні. Ці реформи мають бути спрямовані на модернізацію системи освіти, сприяння інклюзивності та забезпечення відповідності освіти потребам економіки. Це передбачає перегляд освітніх стандартів із метою впровадження цифрової грамотності, просування інноваційних методик викладання, а також формування культури постійного вдосконалення та адаптації. Заходи з модернізації також повинні стосуватися інтеграції професійно-технічної освіти із загальною освітою, щоб надати здобувачам максимальний набір навичок.

Забезпечення доступу всіх здобувачів до якісної освіти є фундаментальною метою освітніх реформ. Це передбачає задоволення потреб переміщених осіб, осіб з особливими потребами та представників соціально незахищених верств населення. Реформи мають бути спрямовані на забезпечення рівного доступу до цифрових ресурсів, впровадження інклюзивних методів викладання та створення сприятливого навчального середовища. Крім того, необхідно розробити політику, спрямовану на зменшення бар'єрів на шляху до освіти, таких як фінансові обмеження та соціальна нерівність.

Пріоритетом реформ має стати приведення освіти у відповідність до потреб економіки. Це передбачає тісну співпрацю з галузевими стейкхолдерами для виявлення прогалин у навичках і нових тенденцій. Заклади освіти мають бути гнучкими та оперативними, здатними адаптуватися до змін на ринку праці й технологічного прогресу. Крім цього, сприяння підприємництву та інноваціям у системі освіти може допомогти економічному відновленню та зростанню.

У таблиці 2 описано ключові компоненти освітнього процесу та їх характеристики. Так, цифрова інфраструктура передбачає стабільний доступ до інтернету, цифрові пристрої та платформи для онлайн-навчання. Розробка

освітніх програм передбачає інтеграцію цифрових компетентностей, галузевих навичок та міждисциплінарне навчання, а підготовка викладачів охоплює опанування ними освітніх технологій, навчального дизайну та стратегій мотивації здобувачів освіти.

Таблиця 2.

Ключові компоненти технологічної інтеграції та освітніх реформ

Компонент	**Його характеристика**
Цифрова інфраструктура	Стабільний доступ до Інтернету, цифрові пристрої, платформи для онлайн-навчання
Розробка навчальних програм	Інтеграція цифрових компетентностей, галузевих навичок, міждисциплінарне навчання
Підготовка викладачів	Навчання освітніх технологій, навчального дизайну, стратегій мотивації здобувачів освіти
Індустріальна співпраця	Партнерство з індустрією для розробки освітніх програм, можливостей для практичного навчання
Модернізація системи освіти	Оновлення стандартів, сприяння інноваційному навчанню, інтеграція професійної та загальної освіти
Сприяння інклюзивності	Рівний доступ до ресурсів, інклюзивні практики, сприятливе навчальне середовище
Узгодження з економічними потребами	Співпраця з бізнесом, гнучкі освітні заклади, сприяння підприємництву

Джерело: створено авторами за [15; 16]

Післявоєнна відбудова України відкриває можливість для відродження та вдосконалення системи професійної освіти. Ці перетворення є надзвичайно важливими для економічного відновлення та довгострокового сталого розвитку.

Основний стратегічний напрям передбачає модернізацію освітніх програм відповідно до сучасних вимог ринку праці. Йдеться про інтеграцію в освітні програми цифрової грамотності, новітніх технологій та «м'яких» навичок. Акцент на професійно-технічну підготовку й стажування має принципове значення для надання практичного досвіду та забезпечення готовності випускників до працевлаштування. Іншим стратегічним напрямом є покращення інфраструктури закладів освіти, оснащення їх сучасним обладнанням та цифровими інструментами для підтримки змішаного навчання. Зміцнення зв'язку між постачальниками освітніх послуг та роботодавцями гарантуватиме, що освіті програми залишатимуться актуальними та відповідатимуть потребам ринку [16, с. 64].

Міжнародна співпраця може значно сприяти розвитку професійної освіти в Україні. Партнерство з іноземними закладами освіти може сприяти передачі знань, розбудові потенціалу та впровадженню найкращих практик.

Такі програми, як Еразмус+ та інші ініціативи, що фінансуються ЄС, пропонують можливості для обміну здобувачами та викладачами, спільні дослідницькі проєкти та співпрацю в розробці освітніх програм. Міжнародні організації, такі як ЮНЕСКО та Світовий банк, можуть надавати фінансову допомогу, технічну підтримку та політичні рекомендації. Така співпраця може допомогти Україні привести свою систему освіти у відповідність до світових стандартів, що сприятиме підвищенню конкурентоспроможності її робочої сили на ринку праці.

Інтеграція сучасних технологій та методологій, як очікується, призведе до створення робочої сили, яка буде добре підготовлена для задоволення потреб сучасної економіки. Зосередившись на професійно-технічній освіті, Україна може значно скоротити розрив у навичках, що зумовить підвищення продуктивності праці та економічне зростання. Міжнародна співпраця, ймовірно, дасть можливість створити більш диверсифіковану та конкурентоспроможну на світовому рівні систему освіти. У довгостроковій перспективі ці ініціативи сприятимуть інноваціям, соціальній згуртованості, стимулюватимуть економічний розвиток. Відповідно, міцна система професійної освіти не лише допоможе у відновленні після війни, але й прокладе шлях до сталого розвитку та економічного зростання.

Висновки. Загалом, ринок праці в Україні після закінчення війни характеризуватиметься значними викликами та можливостями. Стан і проблеми ринку праці вказують на необхідність цілеспрямованих заходів, метою яких є подолання безробіття, невідповідності навичок і розширення неформального сектору. Вимоги до нових професій та компетенцій наголошують на важливості цифрових навичок, «м'яких» навичок та безперервного навчання на ринку праці, що трансформується. Аналіз поточної динаміки попиту та пропозиції на робочу силу виявляє критичні сектори для відновлення економіки та необхідність ефективного узгодження пропозиції робочої сили з попитом на неї. Розв'язання цих проблем та використання нових можливостей матиме важливе значення для відновлення та пожвавлення ринку праці в Україні в післявоєнному контексті.

Професійна освіта та підготовка є важливими складовими післявоєнного відновлення економіки України. Потреба в професійній підготовці зумовлена знищенням промисловості, трансформацією економічного простору та необхідністю зміцнення соціальної згуртованості. Ключовими сферами професійної підготовки є будівництво та інфраструктура, охорона здоров'я, інформаційні технології та «зелена» енергетика. Досвід таких країн, як Німеччина, Південна Корея та Боснія і Герцеговина, дає цінну інформацію щодо ефективних стратегій професійної підготовки.

Література:

1. Онищенко В. П. Людський і соціальний капітал України в період її післявоєнного відновлення. *Економіка України*. 2023. № 1. С. 3–19. DOI: https://doi.org/10.15407/economyukr.2023.01.003

2. Лапа О. В. Запобігання професійному вигоранню педагогічних працівників професійної (професійно-технічної) освіти у воєнний час. *Вісник Національної академії педагогічних наук України*. 2023. № 5 (2). С. 1–5. DOI: https://doi.org/10.37472/v.naes.2023.5226

3. Кравець С. Г., Слободяник О. Розвиток партнерства у сфері професійної освіти на засадах проєктної діяльності. *Адаптивне управління: теорія і практика. Серія Педагогіка*. 2024. № 18 (35). DOI: https://doi.org/10.33296/2707-0255-18(35)-17

4. Новікова О., Залознова Ю., Азьмук Н. Відновлення людського капіталу України у післявоєнний період з використанням переваг цифровізації. *Журнал європейської економіки*. 2022. № 21 (4). С. 407–427.

5. Радкевич В. О. Науково-методичне забезпечення професійної і фахової передвищої освіти в умовах воєнного стану. *Вісник Національної академії педагогічних наук України*. 2024. № 6 (1). С. 1–14. DOI: https://doi.org/10.37472/v.naes.2024.6110

6. Мельниченко С. Г. Електронні ресурси та онлайн-освіта як інструменти розвитку науково-педагогічної компетентності викладачів. *Забезпечення якості вищої освіти: проблеми та перспективи розвитку:* Матеріали VII Всеукраїнської науково-методичної конференції (м. Одеса, 6–7 березня 2024 р.). Одеса, 2024. С. 184–185.

7. Любомудрова Н., Гойчук В. Зміни на ринку праці в умовах воєнного стану та перспективи післявоєнного відновлення. *Економіка та суспільство*. 2022. № 40. DOI: https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-40-31

8. Базиль Л. О. Розвиток сучасної науки й освіти в ім'я миру та національного самоутвердження України. *Вісник Національної академії педагогічних наук України*. 2023. № 5 (1). С. 1–9. DOI: https://doi.org/10.37472/v.naes.2023.5129

9. Васильєва О. О., Горошкова Л. А., Швидка С. П. Дисбаланс ринку праці України: сучасні тенденції та орієнтири подолання диспропорцій. *Економічний вісник університету*. 2023. № 57. С. 99–108. DOI: https://doi.org/10.31470/2306-546X-2023-57-%D0%A5%D0%A5-%D0%A5%D0%A5

10. Кравець С. Г., Джурило А. П. Професійна освіта в умовах сталого розвитку суспільства. *Професійна освіта*. 2022. № 4 (97). С. 57–58.

11. Калиновський А. О., Брецко Ю. М., Смаглій А. О. Аналіз моделей розвитку людського капіталу в умовах повоєнного відновлення України. *Академічні візії*. 2024. № 31. DOI: https://doi.org/10.5281/zenodo.11296440

12. Унінець І. М. Перспективи післявоєнного відновлення в Україні на засадах розумної економіки. *Проблеми сучасних трансформацій. Серія: Економіка та управління*. 2022. № 1 (4). DOI: https://doi.org/10.54929/2786-5738-2022-4-02-01

13. Сембай Н. М. Напрями покращення якості підготовки кадрів харчової промисловості України в сучасних умовах. *Регіональна економіка*. 2023. № 1. С. 63–75. DOI: https://doi.org/10.36818/1562-0905-2023-1-7

14. Мельниченко С. Г. Аналіз стратегічного менеджменту та його вплив на успішність організацій. *Здобутки економіки: перспективи та інновації.* 2024. № 3. URL: https://econp.com.ua/index.php/journal/article/view/19/16 (дата звернення: 24.07.2024).

15. Тихонова Н. В. Проблеми підготовки майбутніх педагогів професійної освіти в контексті післявоєнного економічного відновлення України. *ScienceRise: Pedagogical Education*. 2024. № 59 (2). С. 79–85. DOI: 10.15587/2519-4984.2024.304927

16. Крупка М., Демчишак Н., Щуревич О. Стимулювання співпраці закладів освіти, науки та бізнесу в умовах цифровізації і післявоєнного відновлення України. *Світ фінансів.* 2023. № 1 (74). С. 57–70. DOI: 10.35774/sf2023.01.057

References:

1. Onyshchenko, V. P (2023). Liudskyi i sotsialnyi kapital Ukrainy v period yii pisliavoiennoho vidnovlennia [Human and Social Capital of Ukraine During Its Post-War Recovery]. *Ekonomika Ukrainy – Economy of Ukraine,* 1, 3–19. DOI: https://doi.org/10.15407/economyukr.2023.01.003 [in Ukrainian].
2. Lapa, O. V. (2023). Zapobihannia profesiinomu vyhoranniu pedahohichnykh pratsivnykiv profesiinoi (profesiino-tekhnichnoi) osvity u voiennyi chas [Prevention of Professional Burnout of Vocational Education Teachers During Wartime]. *Visnyk Natsional'noi akademii pedahohichnykh nauk Ukrainy – Bulletin of the National Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine,* 5 (2), 1–5. DOI: https://doi.org/10.37472/v.naes.2023.5226 [in Ukrainian].
3. Kravets, S. H., & Slobodianyk, O. (2024). Rozvytok partnerstva u sferi profesiinoi osvity na zasadakh proiektnoi diialnosti [Development of Partnership in Vocational Education Based on Project Activities]. *Adaptyvne upravlinnia: teoriia i praktyka. Seriia Pedahohika – Adaptive Management: Theory and Practice. Series: Pedagogy,* 18 (35). DOI: https://doi.org/10.33296/2707-0255-18(35)-17 [in Ukrainian].
4. Novikova, O., Zaloznova, Yu., & Azmuk, N. (2022). Vidnovlennia liudskoho kapitalu Ukrainy u pisliavoiennyi period z vykorystanniam perevah tsyfrovizatsii [Restoration of Human Capital in Ukraine in the Post-War Period Using the Advantages of Digitalization]. *Zhurnal yevropeis'koi ekonomiky – Journal of European Economy,* 21 (4), 407–427. [in Ukrainian].
5. Radkevych, V. O. (2024). Naukovo-metodychne zabezpechennia profesiinoi i fakhovoi peredvyshchoi osvity v umovakh voiennoho stanu [Scientific and Methodological Support for Professional and Pre-Tertiary Education Under Martial Law]. *Visnyk Natsionalnoi akademii pedahohichnykh nauk Ukrainy – Bulletin of the National Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine,* 6 (1), 1–14. DOI: https://doi.org/10.37472/v.naes.2024.6110 [in Ukrainian].
6. Melnychenko, S. H. (2024). Elektronni resursy ta onlain-osvita yak instrumenty rozvytku naukovo-pedahohichnoi kompetentnosti vykladachiv [Electronic Resources and Online Education as Tools for Developing the Scientific and Pedagogical Competence of Educators]. *Zababezpechennia yakosti vyshchoi osvity: problemy ta perspektyvy rozvytku: Materialy VII Vseukrainskoi naukovo-metodychnoi konferentsii – Materials of the VII All-Ukrainian scientific and methodological conference «Ensuring the quality of higher education: problems and prospects for development» (Odesa, March 6–7, 2024)* (pp. 184–185). Odesa [in Ukrainian].
7. Liubomudrova, N., & Hoichuk, V. (2022). Zminy na rynku pratsi v umovakh voiennoho stanu ta perspektyvy pisliavoiennoho vidnovlennia [Changes in the Labor Market Under Martial Law and Prospects for Post-War Recovery]. *Ekonomika ta suspilstvo – Economy and Society,* 40. DOI: https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-40-31 [in Ukrainian].
8. Bazyl, L. O. (2023). Rozvytok suchasnoi nauky y osvity v imia myru ta natsionalnoho samoutverdzhennia Ukrainy. [Development of Modern Science and Education for the Sake of Peace and National Self-Affirmation of Ukraine]. *Visnyk Natsionalnoi akademii pedahohichnykh nauk Ukrainy – Bulletin of the National Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine,* 5 (1), 1–9. DOI: https://doi.org/10.37472/v.naes.2023.5129 [in Ukrainian].
9. Vasylieva, O. O., Horoshkova, L. A., & Shvydka, S. P. (2023). Dysbalans rynku pratsi Ukrainy: suchasni tendentsii ta oriientyry podolannia dysporotsii [Labor Market Imbalance in Ukraine: Current Trends and Guidelines for Addressing Disproportions]. *Ekonomichnyi visnyk universytetu – Economic Bulletin of the University,* 57, 99–108. DOI: https://doi.org/10.31470/2306-546X-2023-57-%D0%A5%D0%A5-%D0%A5%D0%A5 [in Ukrainian].
10. Kravets, S. H., & Dzhurylo, A. P. (2022). Profesina osvita v umovakh staloho rozvytku suspilstva [Vocational Education in the Context of Sustainable Societal Development]. *Profesina osvita – Vocational Education,* 4 (97), 57–58 [in Ukrainian].